

OULUN YLIOPISTON KIRJASTO

TOIMINTAKERTOMUS 2005

SISÄLLYS

SISÄLLYS	2
OULUN YLIOPISTON KIRJASTO	3
TAPAHTUMAT JA NÄYTTELYT	4
YLIKIRJASTONHOITAJAN KATSAUS	5
PALVELUT	6
KOKOELMAT	8
JULKAISUTOIMINTA	10
KEHITTÄMINEN	11
HENKILÖKUNTA	13
TILAT JA TALOUS	16
ORGANISAATIO JA HALLINTO	17

OULUN YLIOPISTON KIRJASTO

Oulun yliopiston kirjasto on yliopiston erillislaitos, jota johtaa kirjaston johtokunta ja ylikirjastonhoitaja. Kirjasto aloitti toimintansa vuonna 1959. Kirjaston perustehtävä on edistää yliopistossa tapahtuvaa tutkimusta, opetusta ja opiskelua hankkimalla sitä varten tieteellistä kirjallisuutta ja muuta informaatioaineistoa sekä antamalla tietopalvelua ja tiedonhankinnan koulutusta.

Vuoden 2005 lopussa kirjastoyksiköitä oli yhdeksän, joista neljä Linnanmaalla (Pääkirjasto, Snellmanian kirjasto, Tiedekirjasto Tellus ja biologian kirjasto), arkkitehtuurin kirjasto Oulun keskustassa, kolme Kontinkankaalla (lääketieteellisen tiedekuntakirjasto, hammaslääketieteen kirjasto ja Kastellin tutkimuskeskuksen kirjasto) sekä Kajaanin yliopistokeskuksen kirjasto Kajaanissa.

Oulun yliopiston kirjasto on kasvanut vaatimattomasta alusta yliopiston myötä. Tällä hetkellä kirjasto on maan suurimpia tieteellisiä kirjastoja.

TUNNUSLUKUJA 2005

Yliopiston opiskelijoita	16 661*
Yliopiston henkilökuntaa	3 079*
Aktiivisia lainaajia	20 003

*Lähde: Oulun yliopisto: Vuosikertomus 2005

Kirjastokäyntejä	857 346
Kotilainoja	565 063
Avatut elektroniset artikkelit	420 684
Yhteydenottokerrat digitaalisiin kirjoihin	16 768
www-sivuilla käyntejä	10 711 909

Menot	1 000 €	%
Henkilöstö	3 449	46,5
Aineisto	1 203**	16,2
Tilat	2 100	28,3
Tietotekniikka ja tietoliikenne	191	2,6
Muut	477	6,4
Yhteensä	7 420	100,0

Henkilökunta, virkoja	107
Henkilökuntaa viroissa	102

**Lisäksi laitosten aineistorahoitus 1 090 000 €

TAPAHTUMAT JA NÄYTTELYT

TAPAHTUMAT

Nelli-tiedonhakuportaali otettiin käyttöön 19.1.2005.

Kirjasto koordinoi *Kaupunki Pohjolan ääriellä - Oulu 400 vuotta* -näyttelyn järjestämistä yliopistossa. Mukaan saatiin runsaasti laitoksia teemalla *Akateeminen Oulu - osaamista ja innovaatioita*. Näyttelyn avajaisia vietettiin 7.4. Näyttely oli esillä Pääkirjaston ja biologian laitoksen aulaan vuoden 2005 loppuun saakka.

Varhaiskasvatuksen kirjastopalvelut siirrettiin 1.3. alkaen Linnanmaalle.

Talousfoorumi toi 5.-7.4. korkea-arvoisia vieraita Venäjän federaationeuvostosta ja Karjalan Tasavallasta Oulun yliopistoon. Paikalla oli myös Suomen valtiovallan edustajia. Talousfoorumin osallistujia, mm. Venäjän federaationeuvoston puheenjohtaja Sergei Mironov, varapuheenjohtaja Sergei Katyrin ja Karjalan tasavallan päämies Sergei Katanandov, vieraili Tiedekirjasto Telluksessa 5.4.

Lääketieteellisen tiedekunnan uusia tiloja juhlittiin Snellmanin päivänä 12.5.

Kiinan suurlähettiläs, herra Zhang Zhijian vieraili puolisoineen Oulussa 17.5. Valtuuskunta vieraili päiväohjelmansa päätteeksi Pääkirjastossa.

Oulun yliopiston kirjasto järjesti yhdessä Linnea-palveluiden ja Oulun Seudun Ammattikorkeakoulun kanssa valtakunnalliset Triangelipäivät (Voyager, Nelli, Doria) 16.–17.5., joihin osallistui noin 350 henkilöä.

Tampereen yliopiston kirjaston humanistis-kasvustutieteellisen osastokirjaston eli Humanikan henkilökuntaa kävi tutustumassa Oulun yliopistoon 2.9.2005. Vieraat tutustuivat Snellmanian kirjastoon, Pääkirjastoon sekä Tiedekirjasto Tellukseen.

Pohjanportti-tiedonhakuportaali otettiin käyttöön 1.11.2005.

NÄYTTELYT

PÄÄKIRJASTO	SNELLMANIAN KIRJASTO
7.4.-31.12. Akateeminen Oulu -osaamista ja innovaatioita –näyttely	Papyrukset paljastavat - papyrusnäyttely, helmikuu-huhtikuu
7.4.-31.12. Välläyksiä oppineiden Oulusta vanhojen painatteiden valossa	KuTu-päivät: teemana mytologia, maaliskuu
22.10.2004-31.1.2005 Ortotopologia - mitä se on? (Aapo Heikkilä)	Goethe-instituutin näyttely: 101 lastenkirjaa, maaliskuu
joulukuu 2004-tammikuu 2005 George Sand (1804-1876) -pienoisnäyttely	Siirtolapuutarhatoimintaa Oulussa, kesäkuu-elokuu
	Oulun kartat, syyskuu-joulukuu
	Näyttely kääntämisentutkimuksesta, lokakuu

YLIKIRJASTONHOITAJAN KATSAUS

Vuotta 2005 voi kutsua perustellusti yhteistyön ja verkostoitumisen vuodeksi ja toisaalta portaalien vuodeksi. Toimintavuonna avattiin kaksi tärkeää tiedonhakuportaalaa, Nelli (National Electronic Library Interface) ja Pohjanportti. Nelli-portaali on kansallisen yhteistyön tulos. Portaalaa oli jo kipeästi kaivattu, sillä noin 130 tietokannan ja runsaan 9000 elektronisen lehden käyttö ilman integroivaa portaalaa on ollut vaivalloista. Pohjanportti on puolestaan ensimmäinen alueportaalit Suomessa, ja sitä ovat olleet rakentamassa kaikki Oulun, Kajaanin ja Rovaniemen kirjastosektorit. Sen kautta voi hakea näiden kaupunkien yleisten, yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastojen kokoelmätietokantoja yhden käyttöliittymän kautta. Pohjanportin kehitystyö tulee jatkumaan, ja uusia palveluja ja alueita liitetään siihen. Kirjastosektoreiden yhteistyö on ollut innostunutta, sitoutunutta ja hauskaa. Ensimmäisestä alueportaalista Suomessa voi olla hivenen ylpeäkin.

Laajaa yhteistyötä tehtiin myös Oulun Kamujen ja yliopiston laitosten kanssa. Kamut -ryhmällä tarkoitetaan muistiorganisaatiorypystä, jonka muodostavat kirjastot, arkistot ja museot. Oulun Kamut käsittää Oulun kaupungin kirjaston ja arkiston, maakunta-arkiston ja maakuntamuseon sekä Oulun yliopiston kirjaston. Vuosi 2005 oli Oulun kaupungin 400-vuotisjuhlavuosi. Sen kunniaksi Oulun Kamut tekivät yhteisen pääteeman *Kaupunki Pohjolan ääriellä - Oulu 400 vuotta* omat juhlanäyttelynsä. Yliopiston kirjasto esitteli näyttelyssään *Akateeminen Oulu - osaamista ja innovaatioita* yliopiston tutkimusta ja sen sovelluksia. Laitokset lähtivät hyvin mukaan näyttelyn tekoon, mistä lämmin kiitos heille.

Kajaanissa kirjastot tekivät myös tiivistä yhteistyötä. Oulun yliopiston Kajaanin yksikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto ja Kajaanin kaupunginkirjasto palkkasivat yhteisen informaattikon. Tila-asioissa elettiin suuren innostuksen aikaa, kun ehdotus Kajaanin yksikön tilojen rakentamisesta Kajaanin kaupunginkirjaston yhteyteen näytti saavan vihreää valoa sekä yliopiston johdon että Kajaanin kaupungin johdon taholta.

Vuonna 2005 iloittiin myös jälleen uusista tiloista ja palveluista. Edellisvuoden joulukuussa oli juhlittu Tiedekirjasto Telluksen avajaisia. Nyt toukokuussa juhlittiin lääketieteellisen tiedekunnan kirjaston uudistettuja ja laajennettuja tiloja. Molemmat mainitut kirjastot tarjoavat uusia oppimiskeskuspalveluja, ja palautteet uusista tiloista ja palveluista ovat olleet pelkästään myönteisiä.

Kirjaston kansainvälinen yhteistyö jatkuu japanilaisen Tsukuban yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen kanssa. Valmistelimme yhdessä vuonna 2006 toteutettavaa kirjaston vaikuttavuustutkimusta. Tutkimuksessa selvitetään opiskelijoiden kirjaston käyttöä ja sen vaikutusta mm. opiskeluun.

Elektronisten aineistojen määrä ja käyttö kasvoivat voimakkaasti. E-lehtien määrä nousi noin 3000 nimekkeellä. Kirjaston kannalta valitettavasti asiakkaalle hämärtyy usein palvelujen tuottaja, kirjasto. Lehtien tilaaminen (lisenssisopimukset) ja käyttöön saattaminen on tehtävä riippumatta lehden muodosta.

Vuosi 2005 jää yliopistossa varmasti mieleen myös uuden palkkausjärjestelmän, UPJ:n, tulovuotena. Tunteita kuohuttavaankin uuteen järjestelmään valmistauduttiin kouluttamalla ja ohjeistamalla esimiehiä ja henkilökuntaa. Tarvittavat arvioinnit saatiin tehtyä määräajassa maaliskuun loppuun mennessä.

Esitän lämpimät kiitokseni henkilökunnalle, laitoksille, yhteistyökumppaneille ja asiakkaillemme hienosta vuodesta.

Päivi Kytömäki

PALVELUT

Palvelujen käytössä elektronisten aineistojen ja muidenkin e-palvelujen käyttö kasvoi huomattavasti, kun taas painetun aineiston lainaus pieneni edellisvuoteen verrattuna. Tilojen merkitys mm. opiskelupaikkana selittänee sen, että kirjastokäyntien määrä pysyi ennallaan edellisistä huolimatta.

Kirjasto palvelee asiakkaitaan hankkimalla aineistoja ja tarjoamalla opetusta sekä välineitä, joilla asiakkaat mahdollisimman helposti saisivat ne käyttöönsä. Elektronisten aineistojen käytön tehostamiseksi tiedonhankinnan taitoja ja välineiden käyttöä opetettiin aktiivisesti yliopiston opiskelijoille. Opiskelijoiden opiskelutaitoja edistettiin informaatiolukutaidon opetuksella. Tutkinnonuudistuksen myötä syvempi tiedonhankinnan opetus on saatu kaikkien laitosten ja osastojen opetusohjelmaan.

Koulutusta annettiin yli 6 000 opiskelijalle. Tiedonhankinnan opetustuntien määrä pysyi lähes samana, mutta opetukseen osallistuneiden määrä kasvoi huomattavasti. Jatko-opiskelijoille annettiin tieteenalakohtaista tiedonhankintaopetusta, ja heitä perehdytettiin Acta-sarjassa julkaisemiseen. Laitosten henkilökunnalle annettiin julkaisurekisterikoulutusta.

Oppimiskeskuksen toiminta saatiin vauhtiin. Oppimiskeskuksen varustelua jatkettiin.

- Oppimiskeskusprojektiin palkattiin ATK-neuvoja
- kannettavien mikrotietokoneiden ja WLAN-korttien lainaus aloitettiin
- Tietohallinnon opiskelijoille antaman tulostuskiintiön käyttö Tellukseen sijoitetuilta tulostimilta mahdollistettiin, samoin skannaus ja kopiointi
- videoneuvotteluhuone otettiin käyttöön
- langaton verkko kattoi laajasti kirjaston

Tiedekirjasto Telluksessa vieraili useita ryhmiä tutustuen tiloihin ja oppimiskeskuspalveluihin.

Varhaiskasvatuksen kirjaston toiminta lopetettiin 1.3.2005.

Palveluja kehitettiin monella sektorilla:

- informaattikkoja oli mukana kiinteästi useissa opetus- ja tutkimusprojekteissa, mm. Korkeakouluopetuksen kehittämistoimikunta (KOTKA), Opintojen ohjauksen kehittäminen -hanke, Opinnäytetyön tuki -hanke, Kokoelmakartta-hanke
- e-aineistojen portaali Nellin suunnittelu ja toteutus
- kokoelmapoliittisen työryhmän suosituksiin liittyen kirjaston johtoryhmä hyväksyi uudet lainaussäännöt, joissa esim. kurssikirjojen laina-aika lyheni yhteen viikkoon, maksimilainamäärä rajoitettiin 100 lainaan/asiakas ja lainoja uusitaan vain vuoden ajan
- Pääkirjaston käytösäännöt uudistettiin ja Pääkirjastossa aloitettiin yö- ja viikonloppulainojen atk-lainaus
- kirjastokortti uusittiin ja palveluhinnasto tarkistettiin vuoden alussa
- kaukopalvelun kautta toimivaa yhteislainautusta kehitettiin; asiakas voi tilata itse kirjojen lisäksi myös artikkelikopioita Kuopion Varastokirjastosta maksutta

Käyttäjät	2004	2005	Muutos 2004-2005
Yliopiston opiskelijat	16 406	16 661*	+ 1,6 %
Yliopiston henkilökunta	3 100	3 076*	- 0,8 %
Aktiiviset lainaajat	21 039	20 003	- 4,9 %
yliopiston opiskelijat ja henkilökunta	15 725	14 853	- 5,5 %
muut	4 635	4 502	- 2,9 %
kaukopalveluasiakkaat	678	648	- 4,4 %

* Lähde: Oulun yliopisto. Vuosikertomus 2005

Kirjastokäynnit ja lainaus	2004	2005	Muutos 2004-2005
Kirjastokäynnit	846 355	857 346	+ 1,3 %
Kirjaston www-sivujen sivulatausten määrä	11 459 781	10 711 909	- 6,5 %
Kotilainat	675 720	565 063	- 16,4 %
Kaukolainat	13 883	12 499	- 10,0 %
Saadut kaukolainat	6 990	6 288	- 10,0 %
Annetut kaukolainat	6 893	6 211	- 9,9 %

Kokoelmien käyttö	2004	2005	Muutos 2004-2005
Tiedonhakuja määrä OULA-kokoelmatietokannasta	1 838 017	1 591 479	- 13,4 %
Avatut elektroniset artikkelit	351 092	420 684	+ 19,8 %
Yhteydenotokerrat digitaalisiin kirjoihin	10 931	16 768	+ 53,4 %
Digitaalisista kirjoista katsotut tietueet	8 948	15 414	+ 72,3 %

Tiedonhankinnan opetus	2004	2005	Muutos 2004-2005
Annettu opetus (tunteja)	860	1 177	+ 36,9 %
Opetukseen osallistuneet	5 463	6 064	+ 11,0 %

Tiedonhaut	2004	2005	Muutos 2004-2005
Tiedonhaun toimeksiannot	4 822	3 420	- 29,1 %

Rehtorin asettaman työryhmän esitys Oulun yliopiston kirjaston kokoelmapoliittiseksi suunnitelmaksi käsiteltiin yliopiston hallituksessa 13.4.2005. Työryhmä oli esittänyt kirjahankinnan rahoituksen keskittämistä kirjastolle, kirjahankinnan määrärahojen nostoa ja kattavampaa yliopistoon hankitun kirjallisuuden rekisteröintiä OULA-kokoelmatietokantaan. Hallitus säilytti kirjahankinnan rahoituksen entisellään, mutta sitoutui nostamaan suhdelukua hankitut kirjat/opiskelijat ja henkilökunta nykyisestä 0,5 prosentista 0,75 prosenttiin vuoteen 2007 mennessä. Lisäksi hallitus muistutti, että kaikki yliopistolle hankittu kirjallisuus tulisi luetteloida OULA-kokoelmatietokantaan.

Hankinnan painopiste tieteellisten lehtien osalta oli elektronisissa lehdissä, joiden määrä kasvoi noin 50 %. Elektronisten lehtien osuus kaikista vuonna 2005 tilatuista tieteellisistä lehdistä oli melkein 80 %. Ebrary-kirjapaketin rinnalle ostettiin Ellibs-webkirjasto, joka mahdollistaa elektronisten kirjojen lainauksen. Tutkinonuudistuksen muutokset opinto-ohjelmiin ja sitä kautta kurssikirjatarpeeseen lisäsivät kurssikirjojen hankintaa.

Kirjalahjoitukset:

- Suurlähettiläs Pauli Opas lahjoitti 370 nidettä Japanin taloutta ja yhteiskuntaa käsittelevää kirjallisuutta.
- Professori Matti Pietikäinen lahjoitti Angela Manderscheidille kuulunutta Tiibetin historiaa ja yhteiskuntaa koskevaa aineistoa.
- Professori Arto Kirri lahjoitti 33 teosta.
- Sähkö- ja tietotekniikan osaston alkuvuosikymmeniä käsittelevä videomateriaali luovutettiin sijoitettavaksi Pääkirjaston kokoelmiin.
- Kamarineuvos, filosofian tohtori (h.c.) Atte Kalajoen perikunta lahjoitti yliopistoon liittyviä painatteita.
- Lehtori Pentti Murron perikunta lahjoitti 835 teosta koskien erityiskasvatusta.
- Anja Ahlberg lahjoitti 240 teosta.
- Aili Mustonen lahjoitti 119 teosta ja 52 nuottijulkaisua.

Kirjaston johtoryhmä vahvisti *Kirjaston kokoelmatietokannan (OULA) laadunvarmistusjärjestelmä* -dokumentin. Dokumentin sisältönä on luettelointityön määrittely sekä luetteloinnin laadunvarmistuskriteerit.

Kokoelmat	2004	2005	Muutos 2004-2005
Painetut kokoelmat yhteensä (monografiat ja kausijulkaisut; säilytysyksikköinä)	1 718 125	1 747 808	+ 1,73 %
Ostetut painetut monografiat	7 836	9 490	+ 21,1 %
joista kurssikirjoja	3 026	5 141	+ 69,9 %
Ostetut painetut kausijulkaisunimekkeet	2 978	2 618	- 12,1 %
Käytössä olevat elektroniset kausijulkaisunimekkeet	6 111	9 176	+ 50,2 %
Kirjaston toimesta julkaistut elektroniset väitöskirjat yhteensä	581	688	+ 18,4 %

Hankinta (€)	2004	2005	Muutos 2004-2005
Hankitut painetut kausijulkaisut	783 700 €	792 600 €	+ 1,1 %
Hankittu elektroninen aineisto	706 100 €	713 900 €	+ 1,1 %
Hankitut monografiat	459 500 €	482 000 €	+ 4,9 %
kirjaston suorarahoitus	206 200 €	239 000 €	+ 15,9 %
laitosten rahoitus	253 300 €	243 000 €	- 4,07 %
joista kurssikirjoja	153 700 €	207 000 €	+ 34,7 %

JULKAISUTOIMINTA

Kirjasto vastaa Oulun yliopiston väitöskirjasarjan Acta Universitatis Ouluensis kirjojen julkaisemisesta painettuna ja elektronisena sekä siihen liittyvästä jatko-opiskelijoiden neuvonnasta. Lisäksi kirjasto vastaa Oulun yliopiston oppimateriaalia ja Oulun yliopiston kirjaston julkaisuja -sarjojen toimittamisesta. Kirjasto ylläpitää Oulun yliopiston henkilökunnan julkaisurekisteriä.

Vuonna 2005 valmisteltiin Acta-sarjan ulkoasun uudistus, joten vuoden 2006 alusta painettaviin kirjoihin tulee käyttöön uusi paperilaatu ja uudet kannet. Kansivaihtoehdoista valittiin arkkitehti Raimo Ahosen suunnitelma, jossa eri alasarjat eroavat toisistaan kannen kuvan ja päävärin perusteella. Vuonna 2005 aloitettiin myös Acta-sarjan toimitusprosessin uudistaminen.

Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjassa ilmestyi 107 väitöskirjaa sekä 5 muuta tutkimusta. Tutkijoille ja jatko-opiskelijoille annettiin opetusta Acta-sarjassa julkaisemiseen ja mallipohjien käyttöön liittyen. Osa opetuksesta liittyi kirjaston laatimaan opiskelijoiden TohDot-tukipakettiin, osa annettiin esim. eri tutkijakoulujen erillisestä pyynnöstä.

Kaikista vuoden 2005 Acta-sarjan julkaisuista tehtiin elektroninen verkkoversio. Elektronisia julkaisuja käytetään paljon ja kasvu näyttää jatkuvan.

Kirjaston henkilökunta julkaisi seitsemän artikkelia / kolumnia vuonna 2005.

Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjan julkaisut 2005

	Väitöskirjat	Muu tutkimus
A-sarja (LuTK)	22	
B-sarja (HuTK)	6	4
C-sarja (TTK)	15	
D-sarja (LTK)	55	
E-sarja (KTK)	4	1
G-sarja (TaTK)	5	
Yhteensä	107	5

Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjan www-osoite:

<http://www.kirjasto.oulu.fi/julkaisutoiminta/acta/>

Kirjaston toimintojen kehittäminen on jatkuvaa, jokapäiväistä työtä. Vuonna 2005 mm. toimittiin sähköisen laskutuksen pilottiryhmänä, kehitettiin portaaleja, oppimiskeskuspalveluja, verkkosivuja ja käyttäjäkoulutusta. Ulkopuolisten tahojen kanssa toteutetut tärkeimmät kehittämishankkeet olivat seuraavat: Nelli- ja Pohjanportti-portaalit sekä kansainvälinen vaikuttavuustutkimushanke.

Projektit ja hankkeet:

Informaatiolukutaitohanke

Informaatiolukutaidon opintosuunnitelma on yliopistokirjastojen yhteinen SVY-hanke vuosina 2004-2006. Hankkeen keskeinen tavoite on integroida informaatiolukutaito osaksi akateemisia opintoja. Hankkeen tavoitteena on integroinnin edistämisen lisäksi informaatiolukutaidon ja tiedonhankintataitojen keskeisten elementtien kartoittaminen, informaatiolukutaidon opintosuunnitelman laatiminen sekä tiedonhankinnan verkko- ja monimuoto-opetuksen kehittäminen yliopistojen välisenä verkostona.

Virtuaalikampus – ”Mobiilioppimisen” monitieteinen yhteistyö Oulun yliopistossa

Virtuaalikampus on yksi Campus Futurus -verkoston kautta esiin nousseista monitieteisistä yhteistyöhankkeista. Sen tarkoituksena on edistää langattoman teknologian sovelluksia yliopisto-opiskelussa ja -työssä. Virtuaalikampus on verkottanut CampusWlan-projektin puitteissa Oulun yliopiston kampusalueen keskeiset alueet wlan-verkolla, ja toisessa vaiheessa verkkoa laajennetaan kattamaan myös maakunnallisia toimipisteitä.

Nelli-portaali– kansallinen tiedonhakujärjestelmä

Nelli-portaali (National Electronic Library Interface) on kansallinen tiedonhakujärjestelmä, jolla haun voi kohdistaa useisiin eri tietokantoihin. Nelli toteutetaan Kansalliskirjaston ja kotimaisten kirjastosektoreiden yhteisenä tiedonhakua helpottavana ja parantavana hankkeena. Nelli avattiin Oulussa 19.1.2005.

Pohjanportti – alueellinen yhteisportaalihanke

Hankkeen tavoitteena on rakentaa tiedonhakupalvelu, jolla yhdistetään Rovaniemen, Oulun ja Kajaanin alueiden kirjastoverkon palveluita. Yhteinen portaali mahdollistaa aineiston haun alueellisesti kirjastotyypistä tai -järjestelmästä riippumatta. Portaali toteutetaan MetaLib-ohjelmistolla. Pohjanportti-palvelu avattiin 1.11.2005.

SmartLibrary - langattomat verkko- ja mobiilipalvelut Pääkirjastossa

Hankkeessa on katettu Pääkirjaston 1. ja 2. kerros langattomalla lähiverkolla. Lisäksi kirjaston hakupalveluista on tehty mobiililaitteille sopiva versio. Niiden avulla kirjaston asiakas voi PDA-laitteella selata Oula-tietokantaa langattomasti ja pyytää SmartLibrary-sovellukselta karttapohjaista opastusta etsimänsä kirjan tai kokoelman luo. Palvelun pilottiversio julkistettiin kaikkien kirjaston asiakkaiden käyttöön 8.5.2003. Palvelukokonaisuutta tullaan kehittämään edelleen erityisesti asiakaspalautte huomioiden. Vuonna 2005 SmartLibrary-palvelun ylläpito ja jatkokehitys siirtyi sähkö- ja tietotekniikan osastolta kirjastolle.

Oppimiskeskushanke 2004-2005

Oppimiskeskus on rakennettu Tiedekirjasto Telluksen ja lääketieteellisen tiedekunnan kirjaston tiloihin. Oppimiskeskushanke on ollut pilottihanke, jonka tavoitteena on saada oppimiskeskuspalvelut osaksi yliopiston pysyvää toimintaa. Hankkeen aikana on kehitetty uudenlaisia tila-, laite- ja ohjelmistopalveluita ja -tarjontaa opiskelijoille ja henkilökunnalle.

AIKO - Aikuisopiskelijoiden tietoverkkopalvelut

Projektin tavoitteena oli parantaa yliopiston tietoverkkoperustaisten opiskeluresurssien käyttöä yliopiston aikuiskoulutuksessa. Hankkeessa selvitettiin tietoverkkoperustaisten opiskeluresurssien ja -järjestelmien laadukkaan ja joustavan käytön mahdollisuuksia ja kehityshaasteita yliopiston järjestämässä aikuiskoulutuksessa. Hanke toteutettiin vuosina 2004-2005. Hankkeen loppuraportti valmistui kesäkuussa 2005.

Kansainvälinen kirjastojen vaikuttavuustutkimus

Oulun yliopiston kirjasto on mukana kansainvälisessä kirjastojen vaikuttavuustutkimuksessa, jota johtaa professori Haruki Nagata Tsukuban yliopistosta Japanista. Oulun yliopiston kirjaston lisäksi mukana on kaksi japanilaista ja yksi englantilainen yliopistokirjasto. Tutkimuksessa halutaan selvittää miten opiskelijat käyttävät kirjastoa ja miten kirjaston käyttö vaikuttaa mm. heidän opiskeluunsa.

Hankkeista lisää: <http://www.kirjasto.oulu.fi/kehittamishankkeet/>

Opinnäytteet liittyen kirjaston toimintaan

Valmisteilla on kaksi informaatiotutkimuksen laitoksen pro gradu –tutkielmaa liittyen yliopiston kirjaston toimintaan.

HENKILÖKUNTA

Yliopiston kehittämis- ja sopeuttamisohjelma vaikutti edelleen kirjaston virkatilanteeseen. Virkapankissa oli noin neljän henkilötyövuoden säästö. Uuden palkkausjärjestelmän (UPJ) läpivienti kevään 2005 aikana leimasi henkilöstöasioita koko kirjaston tasolla. Kirjastossa tehtiin henkilökunnan työtyytyväisyyskysely.

Vakituisia virkoja täytettiin vuoden 2005 aikana viisi: Pääkirjastolle valittiin esimies, jonka tärkein tehtävä on operatiivinen johtaminen. Kirjastoon perustettiin uusi informaattikon virka, jonka vastuualueina ovat avoimen yliopiston kirjastopalvelut ja Pääkirjastossa annettava käyttäjäkoulutus; Avoin yliopisto ostaa kirjastolta palvelun. Tiedekirjasto Tellukseen valittiin kirjastonhoitaja ja informaattikko. Arkkitehtuurin osaston kirjastoon valittiin kirjastonhoitaja.

Kajaanin yksikössä toimi 1.1.2005 alkaen käyttäjäkoulutuksen kehittämisestä vastaava informaattikko, joka oli Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjaston, Kajaanin kaupunginkirjaston sekä Kajaanin kehittämiskeskuksen yhdessä palkkaama henkilö.

Vakituisissa viroissa / toimissa työskentelevien virkajakauma (n)

Vakituiset virat	Viranhoitajia	Täyttämättä
Ylikirjastonhoitaja	1	
Hallintopäällikkö	1	
Kirjastonhoitaja, yksikön esimies	5	
Suunnittelija	1	
Kirjastonhoitaja	17	1
Informaattikko	9	
Kirjastoamanuenssi	14	
Kirjastosihtööri	41	4
Tietotekniikka-asiantuntija	1	
Atk-suunnittelija	1	
Verkkopalvelusuunnittelija	1	
Käytönsuunnittelija	3	
Julkaisutoimittaja	1	
Osastosihtööri	2	
Toimistosihtööri	1	
Kirjansitoja	2	
Virastomestari	1	
Yhteensä	102	5

Vakinaista virkaa hoitavien koulutus (%)

Koulutus	Osuus koko henkilökunnasta (%)
Ylempi korkeakoulututkinto tai lisensiaatintutkinto	46 %
Alempi korkeakoulututkinto	14 %
Keskiasteen tai toisen asteen tutkinto	34 %
Ei tutkintoa tai varsinaista ammattiin valmistavaa koulutusta	6 %
Yhteensä	100 %

Määräaikaiset työntekijät (n)

	Lukumäärä	Htv:t
Työllistetyt, työkokeilijat	11	3,49
Harjoittelijat	8	1,30
Siviilipalvelusmiehet	5	3,00
Yhteensä	24	7,79

Henkilökunnan koulutus ja osallistuminen

Kirjaston henkilökunta osallistui yhteensä noin 335 päivää erilaisiin koulutustapahtumiin. Näitä olivat esimerkiksi:

Kirjaston järjestämät

- projektinhallintaan liittyvä koulutustapahtuma
- erilaiset tietokanta- ja aineistokoulutukset
- kirjastopedagogiikan koulutuspäivä, johon osallistui myös Oulun kaupunginkirjaston ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirjastojen henkilökuntaa

Yliopiston järjestämät

- esimiesvalmennus ja esimiestyönohjaus
- erilaiset atk- ja taloushallintokoulutukset
- ITU-forumin tilaisuudet ja koulutukset
- Dialog-koulutus, jonka järjesti informaatiotutkimuksen laitos

Valtakunnalliset koulutukset ja seminaarit, joita olivat mm.

- Triangelipäivät (Oulussa)
- Kaukopalvelupäivät (Jyväskylässä)
- tietokantakoulutukset (joita ovat järjestäneet mm. FinElib)
- TieDot-hankkeen arviointikokous (Lappeenrannassa)
- oppimiskeskusseminaari (HYK: oppimiskeskus Aleksandriassa)
- erilaiset informaatiolukutaitoseminaarit

Kirjaston henkilökunta teki tutustumismatkoja muihin yliopistokirjastoihin.

TYK-kuntoutukseen osallistui 11 henkilöä.

Hallintopalvelujen henkilökuntaa oli mukana sekä yliopiston sisäisissä että kansallisissa ja kansainvälisissä kehittämishankkeissa ja työryhmissä. Myös kansallisia ja kansainvälisiä esitelmiä ja yksi tieteellinen posterit esitettiin vuoden 2005 aikana.

TILAT JA TALOUS

Kirjaston ja HuTK:n nimeämä työryhmä valmisteli Pääkirjaston ja Snellmanian kirjaston yhdistämisen alustavan tilasuunnitelman. Opetusministeriön ohjeistuksen mukaisesti rakentaminen ja samalla myös Pääkirjaston ja Snellmanian kirjaston yhdistäminen tulevat siirtymään. Snellmanian kirjaston atk-luokka siirtyi kasvatustieteellisen tiedekunnan käyttöön.

Kajaanin yliopistokeskuksen kirjaston laajentamisen tilavaihtoehtojen suunnittelu käynnistyi. Uusia tiloja KYK:n kirjastolle ja oppimiskeskukselle suunniteltiin sillä aikataululla, että tilat olisivat kaupunginkirjaston yhteydessä valmiit kesäkuussa 2007.

Rahoitus	1 000 €	%
Oulun yliopistolta suora budjettirahoitus	6 764	79,1
Laitosten rahoituksella katetut aineistohankinnat	1 090	12,7
Epäsuora budjettirahoitus	12	0,1
Muu julkinen rahoitus	51	0,6
Maksullisen palvelun tulot	630	7,4
Muu rahoitus	6	0,1
Yhteensä	8 553	100,0

Talous	1 000 €	%
Toimintakulut	6 220	72,7
Kirjastoaineistokulut	2 293*	26,8
Pääomakulut	40	0,5
Yhteensä	8 553	100,0

Toimintakulut	1 000 €	%
Henkilöstö	3 449	55,4
Aineisto (kok:n huolto)	3	0,1
Tilat	2 100	33,8
Tietotekniikka ja tietoliikenne	191	3,1
Muut	477	7,6
Yhteensä	6 220	100,0

* josta kirjaston osuus 1 203 000 €

ORGANISAATIO JA HALLINTO

Tiimit jatkoivat työskentelyään kaksivuotisen 1.1.2004 alkaneen tiimikauden nimissä.

Yliopisto otti uuden palkkausjärjestelmän (UPJ) käyttöön. Esimiehet ja kirjastohenkilökunta koulutettiin. UPJ-vaativuusarvioinnit ja henkilökohtaisen suoriutumisen arvioinnit toteutettiin aikataulussa maaliskuun loppuun mennessä.

Kirjasto pilotoi yliopistossa laskujen sähköisen kierrätysjärjestelmän Rondon käyttäjänä. Uusi henkilötietojärjestelmä Fortime otettiin käyttöön kirjastossa.

Pääkirjaston ja Snellmanian kirjaston yhdistämisen suunnittelua jatkettiin.

Pääkirjastolle valittiin esimies, jonka tärkein tehtävä on operatiivinen johtaminen. Tämän uudistuksen myötä asiakaspalveluille ja kokoelmapalveluille nimettiin uudet esimiehet.

Kajaanin yliopistokeskuksen kirjasto tiivisti yhteistyötä amk:n ja kaupunginkirjaston kanssa

Varhaiskasvatuksen kirjaston lopetettiin 1.3.2005. Kirjaston materiaali jaettiin Snellmanian kirjastoon ja Pääkirjastoon.

Lääketieteellisen tiedekunnan kirjaston peruskorjatut ja laajennetut tilat valmistuivat. Uusia tiloja juhliittiin 12.5.

Hammaslääketieteen kirjaston aukioloaikoja supistettiin, ja hammaslääketieteen kurssikirjat ja niiden käsikirjat siirrettiin lääketieteellisen tiedekunnan kirjastoon.

Kajaanin yliopistokeskuksessa toimii kirjastotyöryhmä ja lääketieteellisessä tiedekunnassa kirjastovaliokunta.

Kirjaston johtokunta

Kirjaston johtokunta on toiminut myös tietohallinnon johtoryhmänä. Vuoden 2005 alusta asetettu uusi johtokunta toimii puhtaasti kirjaston johtokuntana.

Johtokunnan jäsenet:

Varsinaiset jäsenet

Huhtala Liisi, vararehtori, puheenjohtaja
Jarva Eero, lehtori, HuTK
Järvelä Sanna, prof., KTK
Laasonen Kari, prof., LuTK
Salo Tuula, prof. LTK
Eriksson Seppo, leht., TaTK
Leiviskä Kauko, prof., TTK
Seppälä Milja, fil. yo, OYY
Taimisto Olli, tekn. yo, OYY
Klintrup Outi, informaatikko, OYK
Keinänen Kari, tietohall.pääll.
Kytömäki Päivi, ylikirj.hoit.

Henkilökohtaiset varajäsenet

Mantila, Harri, prof., HuTK
Suortti Juhani, prof., KYK
Lasanen Sari, tutk.tohtori, LuTK
Karttunen Tuomo, apul.op., LTK
Mainela, Tuija, yliass., TaTK
Jantunen Heli, tutkija, TTK
Kaleva Jari-Pekka, fil. yo, OYY
Metso Antero, jatko-op., OYY
Keränen Eila, kirj.siht., OYK